

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ДОНЕЧЧИНІ (1990-2012 рр.)

Ольховський Олег,

10 клас, Новгородівська загальноосвітня школа I–III ступенів № 7,
м. Новгородівка, Донецька область
olkhovskiy-oleg@rambler.ru

Донецька область є регіоном з традиційно строкатою картою найрізноманітніших релігійних організацій. Певний інтерес викликає історія Української Греко-Католицької Церкви, яка з'явилася на східних теренах нашої держави відносно недавно і про яку практично відсутні наукові розвідки.

За час свого існування УГКЦ здолала непростий шлях. Відомо, що в 1946 р. внаслідок так званого Львівського собору вона була по суті ліквідована та перебувала в підпіллі. Однак у 1989 р., в умовах політики «перебудови» та «гласності», уряд СРСР офіційно визнав легальною діяльність цієї церкви.

У повоєнний час Донеччина стала другою батьківщиною для багатьох вихідців із Західної України. Сповідуючи греко-католицьку віру, вони зазвичай задовольняли свої релігійні потреби в храмах Російської Православної Церкви. З легалізацією УГКЦ відкрилася можливість створення греко-католицьких громад безпосередньо в місцях проживання переселенців [1, с.6].

Першою офіційно зареєстрованою громадою УГКЦ на Донеччині стало релігійне об'єднання греко-католиків у с. Званівка Артемівського району, яке було створено в листопаді 1990 р. [4]. З березня 1991 р. розпочала свою діяльність перша греко-католицька парафія м. Донецька. Основу цих громад склали вихідці із західноукраїнських областей. У 1994 р. було освячено землю під будівництво кафедрального храму в м. Донецьку [7, с.3]. На той час у розбудові церкви активно допомагали віруючі та священники із Західної України, а також європейські добротинні організації.

У 1990-х рр. свої зусилля церква головним чином направила на створення парафій у тих місцях, де проживали її вірні, переселенці із Західної України, – здебільшого в сільській місцевості. Однак греко-католицькі храми з'явилися й в індустріальних містах регіону – Харцизьку, Красноармійську тощо. Велику організаторську роботу проводив о. Василь (Пантелюк), який нині є настоятелем кафедрального храму м. Донецька [8, с.3].

Важливі зміни в діяльності УГКЦ відбулися в 2002 р., коли було утворено Донецько-Харківський екзархат, який очолив єпископ Степан (Меньок). До екзархату увійшли Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська, Харківська та Сумська області. Однак число вірних досить невелике і становить приблизно 15 000 осіб. На Донеччині розмістилися два деканати – Донецький та Краматорський. На початок 2013 р. в них нараховувалося 38 парафій. Тут діють один чоловічий монастир і три жіночі монастирі та згромадження [2].

Заснування екзархату мало велике значення для розвитку УГКЦ на Сході України. Греко-католики отримали свій орган управління, покликаний скеровувати діяльність парафій, вирішувати різноманітні питання та підняти авторитет церкви серед місцевих мешканців. В 2003 р. було освячено кафедральний храм Покрови Пресвятої Богородиці. Відкриттю собору була приурочена й демонстрація однієї з сімох копій Туринської Плащаниці [6, с.1].

УГКЦ проводить широку культову діяльність, використовуючи цілий комплекс культових обрядів та дій. Однак набагато більше переваг перед іншими релігійними організаціями церква має завдяки різноманіттю напрямків позакультової діяльності. Вона не сконцентрована всю увагу на богослужбі та обрядах, а проводить активну катехизаційну, благодійну та душпастирську роботу. Велику увагу церква приділяє вихованню підростаючого покоління. Щоліта нею організуються

духовно-молодіжні табори «Оазис», «Силоамська купіль Сходу», «Веселі канікули з Богом». З 2001 р. церква активно співпрацює з Донецькою виправною колонією № 124, допомагаючи засудженим у вирішенні їхніх проблем. У колонії було збудовано капличку [5, с.3].

УГКЦ веде діалог з багатьма релігійними організаціями області. Греко-католики активно залучаються до громадського життя регіону, священники є учасниками всіх заходів, присвячених відзначенню національних свят та пам'ятних дат. Ряд проектів реалізує Благодійний фонд «Карітас Донецьк» [2].

Однак розвиток УГКЦ на Донеччині пов'язаний також з певними труднощами. По-перше, упереджене ставлення до греко-католиків місцевих мешканців та влади. По-друге, домінування в регіоні УПЦ, що призводить до міжконфесійних конфліктів та монополії лише однієї церкви. По-третє, великі відстані між парафіями і незначна кількість храмів УГКЦ, будівництво яких вимагає великих коштів. До речі, фінансування церкви здійснюється виключно за рахунок пожертв вірних, плати за треби та допомоги добродійних організацій [3].

Утім церква має певну перспективу в Донецькій області. На користь цього говорить той факт, що більшість її парафіян сьогодні – це місцеві жителі. УГКЦ успішно виконує свою місію, яка полягає в духовному та моральному просвітленні людей, розвитку їхньої національної свідомості. На нашу думку, на Сході України ці питання набувають набагато більшої актуальності, ніж на Заході нашої держави.

1. Голоперов В. ...И не введи нас во искушение // Вперед. – 2004. – № 68. – С. 6.
2. Донецько-Харківський екзархат Української Греко-Католицької Церкви // Матеріали ресурсів Інтернет. – Режим доступу: www.ugcc.dp.ua/.
3. Інтерв'ю із Владикою Степаном (Меньок), Екзархом Донецько-Харківським (м. Донецьк, 20.08.2011 р. Запис бесіди здійснив Савула Є.О.) // Особистий архів Савули Є.О..
4. Регистрационное дело религиозного общества греко-католической церкви села Звановка Артемовского района. – Державний архів Донецької області, Ф.Р. – 4021, опис 1, спр.617, 25 арк.
5. Сагань М. Греко-католики открыли часовню в исправительной колонии // Салон Дона и Баса. – 2004. – № 2. – С. 3.

КУЛЬТОВА ХРИСТИЯНСЬКА МІКРОПЛАСТИКА В КРИМУ І НА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЯХ

Кожухова Катерина Юрївна

10 клас, Ізобильненська загально-освітня школа,
Алуштинської міської ради, м. Алушта

В силу особливостей історичного розвитку, атрибути православ'я в Криму мають декілька стадій формування, обумовлених зовнішніми впливами.

Ціль роботи: створення оглядового довідника по обраній темі, який може бути використаний музейними працівниками; для зайняття в недільній школі при храмах Української православної церкви; а також для проведення тематичної класної години в загальноосвітніх школах і тому подібне.

Актуальність цієї роботи полягає в створенні довідкових хронологічних таблиць, яких доки ніхто не створював.

Мета роботи: розглянути хронологію натільних атрибутів Православ'я, знайдених в Криму, з початку нашої ери до кінця XIX ст. Для цього необхідно було виконати наступні завдання:

- 1) Проаналізувати відповідні знахідки археологів з ранньосередньовічних пам'ятників Криму.